

Päivi Oja

OMASTA KODISTA TEHOSTETTUUN PALVELUASUNTOON

Tervetuloa asukkaaksi Onnenrinteelle-opas

OMASTA KODISTA TEHOSTETTUUN PALVELUASUNTOON

Tervetuloa asukkaaksi Onnenrinteelle-opas

Päivi Oja
Opinnäytetyö
Syksy 2020
Hoitotyön tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Hoitotyön tutkinto-ohjelma

Tekijä: Päivi Oja

Opinnäytetyön nimi: Omasta kodista tehostettuun palveluasuntoon – Tervetuloa asukkaaksi Onnenrinteelle-opas

Työn ohjaaja: Satu Pinola & Merja Jylkkä

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2020

Sivumäärä: 28 + 11

Tämä opinnäytetyö on tehty toimeksiantona ikäihmisille tehostettua palveluasumista tarjoavalle Onnenrinteelle. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tehdä kirjallinen opas palvelutaloon muuttavalle ikäihmiselle sekä hänen omaisilleen. Oppaan tavoitteena on helpottaa ja tukea omasta kodista tehostettuun palveluasumiseen muuttavaa ikäihmistä sekä hänen omaisiaan.

Opinnäytetyöni koostuu teoriaosuudesta sekä Tervetuloa asukkaaksi Onnenrinteelle oppaasta. Tietoperustaksi keräsin tietoa ikäihmisten asumispalveluista sekä niiden tarpeesta, palvelutarpeen arvioinnista, tehostetusta palveluasumisesta, potilasohjauksesta sekä projektin suunnittelusta ja toteutuksesta. Oppaaseen kokosin selkeästi ja tiivistetysti muuttoa ja palvelutalon toimintaan liittyvät oleelliset asiat. Opas on tarkoitettu suullisten ohjeiden tueksi.

Kirjallisen oppaan toteutin yhteistyössä ikäihmisille tuettua sekä tehostettua palveluasumista tuottavan Onnenrinteen henkilökunnan kanssa. Onnenrinteen toiveena oli, että opas on helppo päivittää tarpeen vaatiessa, joten opas on tehty sekä sähköisenä että paperisena versiona. Tulevaisuudessa olisi hyvä tehdä jatkotutkimus tehostettuun asumispalveluun muuttavan ikäihmisen oppaan toimivuudesta sekä henkilökunnan kokemuksista oppaan käytöstä.

Asiasanat: Ikäihminen, omainen, opas, muuttaminen, tehostettu palveluasuminen

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree programme in Nursing and Health Care

Author: Päivi Oja

Title of thesis: Moving from home in to enhanced service housing – Welcome to Onnenrinne guide

Supervisor(s): Satu Pinola & Merja Jylkkä

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2020

Number of pages: 28 + 11

This thesis has been commissioned by Onnenrinne, who offers enhanced service housing for the elderly. The purpose of my thesis was to produce a written guide for new residents in Onnenrinne care home, as well for their relatives. The aim of the guide is to facilitate and support older people and their relatives who move from their own home to enhanced service housing.

My thesis consists of a theory part and the guide Welcome to a resident of Onnenrinne. I collected written information on housing accommodation for the elderly and their needs, service needs assessment, enhanced service housing, written patient guidance, and project planning and implementation. The guide provides information about moving and living in an enhanced service housing.

I implemented the written guide in co-operation with the staff of Onnenrinne. Onnenrinne hoped that the guide would be easy to update when needed, so the guide has been made in both digital and paper versions. In the future, it would be good to carry out further research into the functionality of the guide for the elderly moving to the enhanced housing service, as well as the staff's experiences of using the guide.

Keywords: elderly person, relative, guide, enhanced service housing

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	7
3	PALVELUKOTI ONNENRINNE	8
3.1	Palvelukoti Päivärinne Muhos	8
3.2	Palvelukoti Ainola Oulu.....	8
3.3	Palvelukotien toiminta	9
4	OMASTA KODISTA TEHOSTETTUUN PALVELUKOTIIN	11
4.1	Asumispalvelut ikäihmisille	11
4.2	Asumispalveluiden tarve ikäihmisille	11
4.3	Palvelutarpeen arviointi	13
4.4	Asukkaana tehostettussa palvelukodissa	15
5	PROJEKTIN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	17
5.1	Projektiorganisaatio	17
5.2	Projektin työvaiheet ja aikataulu	18
5.3	Projektin riskit	19
5.4	Projektin kustannusarvio	19
5.5	Oppaan kokoaminen ja sisältö	20
5.6	Projektin arviointi	22
6	POHDINTA	23
	LÄHTEET	25
	LIITTEET	28

1 JOHDANTO

Ikäihmisten määrä tulee nousemaan tulevaisuudessa. 85-vuotta täyttäneiden määrän ennustetaan nousevan nykyisestä noin 136 000 hengestä noin 360 000 henkeen vuoteen 2040 mennessä. Ikäihmisten ympärivuorokautisten asumispalvelujen ennustetaankin nousevan tulevaisuudessa huomattavasti. Ympärivuorokautiseen hoitoon joutuvien läkkäiden ihmisten ylivoimaisesti suurin tulosy on dementia. (Stm 2017, viitattu 23.1.2020.) Dementia tuo myös omat haasteensa muuttilanteeseen, sillä sairaus yleensä hankaloittaa uuden oppimista ja sitä kautta kotiutumista ja kiintymystä uuteen paikkaan.

Ikäihmisen toimintakyvyn selvästi alentuessa ei oma koti ole enää turvallisin paikka asua. Nykyään yhä useampi ikääntynyt, joka tarvitsee ympärivuorokautista hoitoa, hoidetaan tehostetun palveluasumisen yksikössä (THL 2019, viitattu 23.1.2020). Ikäihmiselle muuttaminen omasta kodista palveluasumiseen ei useinkaan ole helppoa. Omasta kodista luopuminen on yksi suurimmista ja raskaimmista luopumisista vanhuudessa. Omaan kotiin liittyvät tunnearvot, muistot ja tottumukset saattavat tehdä muutosta vaikean, vaikka asumisolot paranisivat ja tarvittava hoito olisi turvattu (Andersson 2007, viitattu 24.4.2020). Ikäihmisen muuttaessa tehostettuun palveluasuntoon koskettaa muuttaminen yleensä myös hänen omaisiaan, sillä ikäihminen harvoin pystyy itse hoitamaan muuttoon liittyviä asioita. Muutto palveluasuntoon on usein uusi tilanne niin ikäihmiselle kuin hänen omaisilleen. Muuttoprosessi voi aiheuttaa hämmennystä muuttavalle asukkaalle ja hänen omaisilleen, koska muuton lisäksi tulee paljon uutta tietoa palveluasumiseen liittyen. Hoitohenkilökunnan resursseja kuormittaa myös muuttava asukas, sillä muuttoon liittyy usein paljon epäselvyyksiä, joita henkilökunta selvittelee uuden asukkaan ja hänen omaistensa kanssa.

Toiminnallisen opinnäytetyöni tarkoituksena on tehdä kirjallinen opas palvelutaloon muuttavalle ikäihmiselle sekä hänen omaisilleen. Työn toteutan yhteistyössä ikäihmisille tuettua sekä tehostetua palveluasumista tuottavan Onnenrinteen kanssa. Opinnäytetyöni koostuu teoriaosuudesta sekä Tervetuloa asukkaaksi Onnenrinteelle oppaasta. Oppaan tavoitteena on helpottaa ja tukea palvelutaloon muuttavaa asukasta sekä hänen omaisiaan. Oppaaseen kokoaan selkeästi ja tiivistysti muuttoon ja palvelutalon toimintaan liittyvät oleelliset asiat.

2 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön toiminnallisena tavoitteena on tehdä kirjallinen opas Onnenrinteen palvelutaloon muuttavalle ikäihmiselle sekä hänen omaisillensa. Oppaan tarkoitus on kehittää uuden asukkaan muuttoprosessin ohjeistusta sekä toimia suullisten ohjeiden tukena ja selkeyttää käytännön asioiden hoitamista. Oppaan tulostavoitteena on yhdenmukaistaa työntekijöiden toimintaa uuden asukkaan muuttaessa sekä helpottaa ja tukea palvelutaloon muuttavaa ikäihmistä sekä hänen omaisiaan. Oppimistavoitteena on oppia tekemään projektityönä kirjallinen opas, johon kootaan tiivistystyesti tehostettuun palveluasuntoon muuttamiseen liittyvät oleelliset asiat. Tavoitteena on, että oppaasta olisi hyötyä muuttavalle asukkaalle ja hänen omaisilleen sekä hoitohenkilökunnalle.

3 PALVELUKOTI ONNENRINNE

Palvelukoti Onnenrinne tarjoaa ympärivuorokautista tehostettua palveluasumista sekä tuettua palveluasumista ikäihmisille. Onnenrinteen palvelukodit sijaitsevat Muhoksen Päivärinteellä sekä Oulun keskustassa. Onnenrinne aloitti toimintansa Päivärinteellä joulukuussa 2016 ja Oulun yksikkö Ainola avautui marraskuussa 2018. Yritys on omistukseltaan kotimainen, jonka johto ja pääpaikka sijaitsevat Muhoksella. (Kirjava, haastattelu 2.9.2019.) Onnenrinteellä on avainlippu-tunnus, sillä yritys on 100% suomalainen. (Onnenrinne, 2019, viitattu 15.9.2019.)

3.1 Palvelukoti Päivärinne Muhos

Päivärinteen palvelukoti on ympärivuorokautisen tehostetun palveluasumisen yksikkö. Päivärinne tarjoaa hoivapaikan niin lyhyeen kuin pidempiaikaiseenkin asumiseen. Päivärinne on hoivapaikka, jonne hoivaa tarvitsevan puoliso voi myös muuttaa yhdessä oloa jatkamaan. Päivärinteellä on myös tilapäishoivaa esimerkiksi omaishoitajan vapaiden ajaksi. Päivärinteellä hoivayksiköt sijaitsevat kahdessa kerroksessa ja ne ovat nimeltään Neilikka ja Kanerva. Neilikassa on asukashuoneita 20 ja Kanervassa 14. Palvelukodissa on viihtyisät, remontoitua ja esteettömät tilat. Huoneeksi voi valita vessallisen yhden hengen huoneen tai pariskunnalle tarkoitetun vessallisen kahden hengen huoneen. Asukas voi sisustaa huoneen omilla huonekaluilla ja tavaroilla tai halutessaan huone voidaan sisustaa valmiiksi asukkaan tarpeen ja maun mukaan. (Onnenrinne, 2019, viitattu 15.9.2019.)

3.2 Palvelukoti Ainola Oulu

Palvelukoti Ainola sijaitsee Oulun keskustan välittömässä läheisyydessä rauhallisen ja kauniin Ainolan puiston reunalla Oulujoen rantamaisemissa. Ainola tarjoaa ympärivuorokautista tehostettua palveluasumista sekä ympärivuorokautista tuettua palveluasumista. Ainolassa on 46 kylpyhuoneellista asukas huonetta, joista kuusi huonetta on tarkoitettu pariskunnille. Ainolassa on remontoitua ja esteettömät tilat ikäihmisille. Tilat ovat hengitysliiton hyväksymät ja huoneet ovat automaatti-ilmastoituja. Asukas voi Päivärinteen yksikön tavoin sisustaa huoneen omilla huonekaluilla ja tavaroilla tai tulla suoraan asumaan valmiiksi sisustettuun huoneeseen. (Onnenrinne, 2019, viitattu 15.9.2019.)

3.3 Palvelukotien toiminta

Onnenrinteellä työskentelee lähihoitajia, sairaanhoitajia, sosionomi, hoiva-avustajia sekä laitoshuoltajia. Onnenrinteen palvelukodin toimintaa ohjaavia arvoja ovat yksilöllisyys, itsemääräämisoikeus, kodinomaisuus, turvallisuus, virikkeellisyys sekä laadukas hoitotyö. Palvelutalojen toiminnassa pyritään välttämään laitostumista ja liiallista kaavamaisuutta tarjoamalla asukkaille joustavaa ja asiakaslähtöistä hoitoa. Onnenrinteellä jokainen asukas saakin elää ja asua oman rytmin mukaan. Jokaisella asukkaalla on nimetty omahoitaja tai omahoitajapari. Onnenrinteellä asukas saa henkilökohtaisen hoivasuunnitelman mukaisen hoidon ja avun aina tarpeiden mukaan. Lääkärinkierto on palvelutaloissa joka viikko. Hoitavaan lääkäriin voi olla tarvittaessa yhteydessä myös jokaisena arkipäivänä. Asukkaat voidaan hoitaa palvelutalossa saattohoidon kautta aina elämän loppuun asti. Onnenrinteelle voi tulla asukkaaksi kuntien maksusitoumuksella, palvelusetelillä tai itse maksavana asiakkaana. Onnenrinteen palvelutalojen toiminnassa noudatetaan sosiaali- ja terveydenhuollosta säädettyjä lakeja sekä Aluehallintaviraston, Valviran, pelastusviranomaisten sekä palvelujen tilaajan antamia määräyksiä, suosituksia ja toiminta ohjeita. (Kirjava, haastattelu 2.9.2019.)

Onnenrinteellä palvelut ja puitteet ovat ainutlaatuisia ja palvelutalossa voi jatkaa aktiivista elämää palvelukodin turvasta nauttien. Palvelukodissa on päivittäin ohjattuja viriketuokioita. Onnenrinteellä on palveluksessa myös viriketyöntekijä, joka vieraillee kahtena päivänä viikossa kummassakin yksikössä. Onnenrinteellä on mahdollista harrastaa monenlaista toimintaa, kuten tuolijumppaa, lehtien lukua, muistelua, käsitöitä, askartelua, leivontaa sekä ruoanlaittoa. Avustettua ulkoilua on päivittäin vuoden jokaisena päivänä. Onnenrinteellä järjestetään säännöllisesti päivätansseja, joissa on elävää musiikkia. Viikoittain Onnenrinteellä lauletaan ja soitetaan yhdessä. Palvelukoti tekee yhteistyötä alueen muiden toimijoiden kanssa esimerkiksi seurakunnan, suomen punaisen ristin, päiväkotien sekä koulujen kanssa. Onnenrinteellä otetaan asukkaiden omaiset ja läheiset yksilöllisesti huomioon. Omaiset voivat vieraila vapaasti Onnenrinteellä, sillä erityisiä vierailuaikoja ei ole. Lapsille on leikkipaikat niin sisällä kuin ulkona. Päivärinteellä lapset pääsevät ihastelemaan kotieläimiä. Läheiset voivat tarvittaessa yöpyä Onnenrinteellä. Onnenrinteellä on saatavilla erilaisia hyvinvointipalveluita esimerkiksi fysio- ja toimintaterapeutti, muistihoitaja, hieroja, käsi- ja jalkahoitaja sekä kampaamo- ja parturipalveluita. (Kirjava, haastattelu 2.9.2019.)

Ruoka tarjotaan palvelutalossa asukkaille viidesti päivässä. Onnenrinteen palvelutaloihin tulee päivittäin lounas ja päivällinen Kauppurin lounaalta. Aamupala, välipala sekä iltapala valmistetaan itse palvelutalon keittiössä. Ruoan valmistuksessa otetaan huomioon ravitsemussuositukset sekä

ikäihmisten erityistarpeet. Asukkailla on myös mahdollista tehdä valintoja päivittäisen ruoan suhteen. Ruokailut tapahtuvat pääsääntöisesti ruokailutilassa. Ruokailu on koko palvelutalon yhteinen hetki, sillä henkilökunta aterioi yhdessä asukkaiden kanssa. (Kirjava, haastattelu 2.9.2019.)

4 OMASTA KODISTA TEHOSTETTUUN PALVELUKOTIIN

4.1 Asumispalvelut ikäihmisille

Asumispalvelut on tarkoitettu henkilöille, jotka tarvitsevat enemmän tukea asumiseen kuin tavanomaiseen asuntoon voidaan järjestää. Sosiaali- ja terveysministeriö on vastuussa asumispalveluja koskevan lainsäädännön valmistelusta ja yleisestä ohjauksesta. Ikäihmisille suunnatut asumispalvelut ovat sosiaalihuoltolain mukaisia sosiaalipalveluja, joiden järjestämisestä vastaa kunta. Asumispalveluja ovat tavallinen palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen. (Stm 2020, viitattu 10.1.2020.)

Palveluasuminen on kotihoidolla tuettua asumista. Kotihoidolla tuettu asuminen on hyvä vaihtoehto, kun kotiin annettavat palvelut eivät enää yksistään riitä mutta ympärivuorokautiselle hoivalle ei ole vielä tarvetta. Kotihoidolla tuetussa palvelukodissa asiakkaalla on oma huone, ja asiakkaat saavat tarvitsemansa hoidon arjessa pärjäämiseen. (Oulunkaari 2020, viitattu 24.4.20.)

Tehostettu palveluasuminen on tarkoitettu ikäihmiselle, joka tarvitsee paljon apua, hoivaa ja valvontaa (Stm 2020, viitattu 10.1.2020). Asukkaan huolenpidon tarve on ympärivuorokautista ja hän tarvitsee päivittäisissä toiminnoissa yhden-kahden hoitajan avun (Oulunkaari 2020, viitattu 24.4.20). Tehostetussa palveluasumisen yksikössä asukkaalla on oma huone ja lisäksi yksikössä on yhteisiä tiloja. Henkilökuntaa on yksikössä paikalla ympäri vuorokauden. (Stm 2020, viitattu 10.1.2020.)

4.2 Asumispalveluiden tarve ikäihmisille

Ikäihmisten määrä tulee nousemaan tulevaisuudessa. 85-vuotta täyttäneiden määrän ennustetaan nousevan nykyisestä noin 136 000 hengestä noin 360 000 henkeen vuoteen 2040 mennessä. Tulevaisuudessa tulee ympärivuorokautisen hoidon tarve lisääntymään huomattavasti, mikäli palvelurakennetta ja palveluiden sisältöä ei merkittävästi kehitetä. Ympärivuorokautiseen hoitoon joutuvien läkkäiden ihmisten ylivoimaisesti suurin tulosy on dementia. Dementian aiheuttama kotona pärjäämättömyys on syynä noin 75 prosentilla asumis- ja hoivapalvelujärjestelmän asiakkaista. On

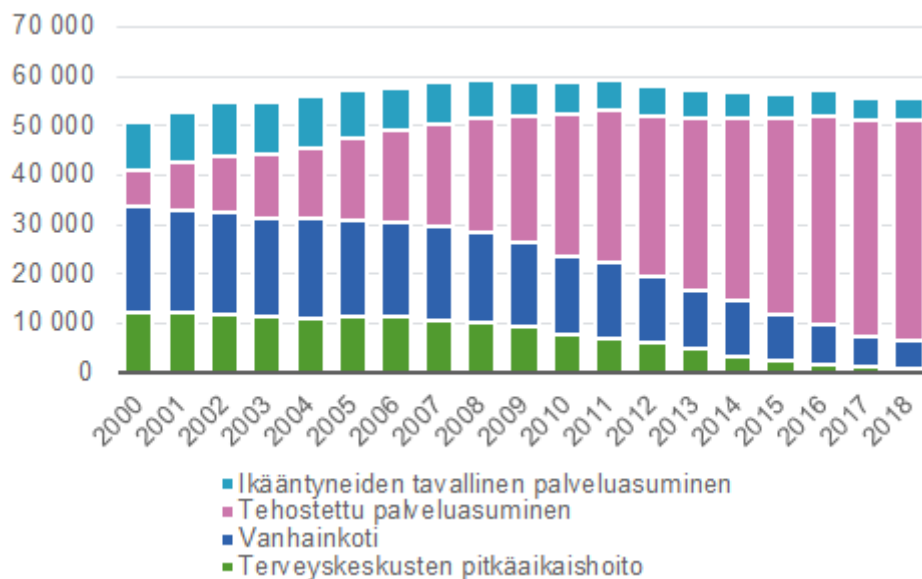
arvioitu, että Yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä tulee nousemaan nykyisestä 19,9 prosentista 26 prosenttiin vuoteen 2030 ja 29 prosenttiin vuoteen 2060 mennessä. (Stm 2017, viitattu 23.1.2020.)

Vanhuspalveluja tullaan tarvitsemaan lähivuosikymmeninä selvästi nykyistä enemmän, kun väestö ikääntyy. Siitä huolimatta, että suurin osa ikäihmisistä pärjää itsenäisesti, tulee avun tarve kasvaan erityisesti viimeisinä elinvuosina. (THL 2019, viitattu 23.1.2020.)

Kansallinen tavoite on, että iäkkäät ihmiset pystyisivät asumaan kotona ja saamaan omaan kotiin kaikki tarvitsemansa palvelut. Ikäihmisen asuessa kotona on hänen tukena hyvä olla verkosto, jossa on mukana ammattilaisia, läheisiä sekä vapaaehtoisia. Tehostettuun ympärivuorokautiseen asumispalveluun turvaututaan vasta, kun siihen on perustellut syyt eikä kotona asuminen onnistu enää intensiivisenkään kotihoidon turvin. Ikäihmisen hoidon tulee tapahtua mahdollisimman kodinomaisessa ympäristössä. (THL 2019, viitattu 23.1.2020.)

Nykyään yhä useampi ikääntynyt, joka tarvitsee ympärivuorokautista hoitoa, hoidetaan tehostetun palveluasumisen yksikössä. Yksityisten palveluntuottajien osuus on noussut tärkeäksi sosiaalihuollon palveluasumisen tarjonnassa. Ikääntyneiden tehostetussa palveluasumisessa yksityisen palveluntuottajan osuus on 50 prosenttia. (THL 2019, viitattu 23.1.2020.)

Laitoshoidon käyttö ikäihmisten hoidossa on vähentynyt jo useiden vuosien ajan, kuten kuviosta 1 käy ilmi. Ympärivuorokautisesta laitoshoidosta on siirrytty tehostettuun palveluasumiseen. Vuonna 2018 vanhainkotihoidossa oli 5339 ikäihmistä, mikä oli edelliseen vuoteen verrattuna 13 prosenttia vähemmän. Terveyskeskusten vuodeosastojen pitkäaikaishoidon ikääntyneiden asiakkaiden määrän väheneminen jatkui 19 prosentilla. (THL 2019, viitattu 23.1.2020.)

KUVIO 1. Ikäntyneiden laitos- ja asumispalvelujen asiakkaat yhteensä vuosien 2000–2018 lopussa (THL 2019, viitattu 23.1.2020).

4.3 Palvelutarpeen arviointi

Jokaisella 75 vuotta täyttäneellä ikäihmisellä on lakisääteinen oikeus palvelutarpeen arviointiin. Palvelutarpeen arviointi tarkoittaa, että selvitetään ikäihmisen tuen ja palvelujen tarve (Sosteri 2018, viitattu 15.5.2020). Vanhuspalvelulain 15 §:n mukaan palveluntarpeiden selvittämisen yhteydessä on arvioitava ikäihmisen toimintakyky monipuolisesti ja luotettavia arviointivälineitä käyttäen (Finlex 2012, viitattu 22.5.2020). Palvelutarpeen arviointia tekevät sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijät. (Terveyskylä 2019, viitattu 15.5.2020.)

Palvelutarpeen arvioinnissa selvitetään yhdessä ikäihmisen sekä hänen omaisensa kanssa mitä tukea ja palveluja iäkäs henkilö tarvitsee. Ikäihmisen toimintakykyä arvioidaan keskustellen ja havainnoiden sekä käyttämällä mittareita. Tätä tietoa hyödyntämällä muodostetaan kokonaiskuva yksilöllisestä palvelutarpeesta. Arvioinnin tarkoituksena on, että ikäihmiset saavat oikeanlaista apua oikeaan aikaan. Arviokäynnin yhteydessä annetaan samalla tietoa palveluista ja opastetaan niiden hakemiseen. (Sosteri 2018, viitattu 15.5.2020.) Palvelutarpeen arvioinnissa kartoitetaan iäkkään ihmisen omia voimavaroja ja tukiverkostoa sekä selvitetään onko ikäihmisellä tarvetta

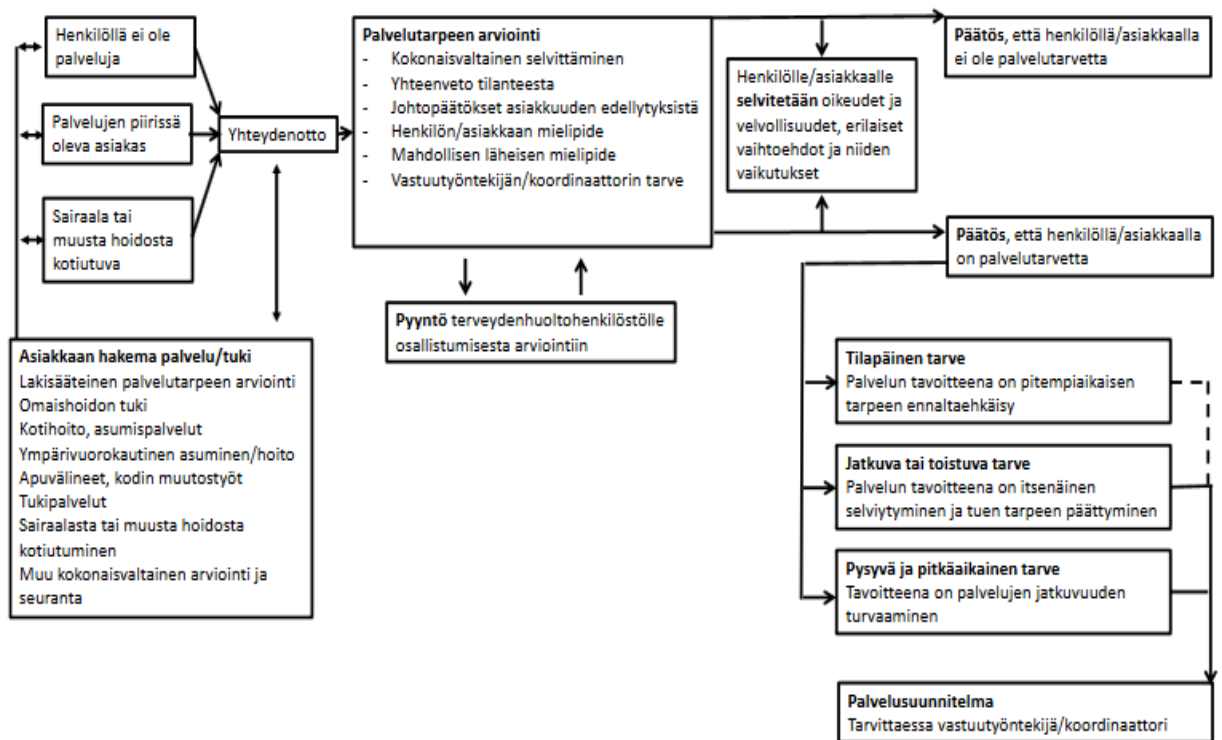
esimerkiksi sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin kuten koti- ja asumispalveluihin, apuvälineisiin, asunnon muutostöihin, toimeentulotukeen, omaishoidon tukeen ja kuljetuspalveluun. Erillinen kotihoidon arviointijakso on myös mahdollista joissakin tapauksissa, jolloin voidaan tarkemmin selvittää ikäihmisen toimintakykyä, kuntoutumismahdollisuuksia sekä tuen ja palvelujen tarvetta. (Terveyskylä 2019, viitattu 15.5.2020.)

Palvelutarpeen arviointiin kuuluu aina toimintakyvyn neljä ulottuvuutta, joita ovat fyysinen, psyykinen, kognitiivinen ja sosiaalinen. Palvelutarpeen arvioinnissa arvioidaan myös toimintakyvyn heikkenemistä ennakoivat riskitekijät kuten terveydentilan epävakaumus, heikko ravitsemustila, turvattu muus, sosiaalisten kontaktien vähäisyys sekä kipu. Lisäksi arvioidaan taloudellisen tilanteen vakaumus, asumisympäristöön liittyvät puutteet, vaaratekijät sekä mahdollisuudet ja vahvuudet. (Finne-Soveri ym. 2011, viitattu 22.5.2020).

Mittareiden sisältämät yksittäiset kysymykset antavat arvokasta tietoa ikäihmisen tarpeista. Mittareihin liittyvät raja-arvot informoivat palvelutarpeen arvioijaa siitä, miten vaikea-asteinen arjesta suoriutumisen vaje on. Tulos, joka ylittää raja-arvon edellyttää taustalla vaikuttavien sairauksien, tilojen tai elämänolosuhteiden tunnistamista ja niihin puuttumista. Arvioinnin lopputulos on yksilöllinen, johon vaikuttaa arvioijan ja ikäihmisen sekä hänen läheistensä vuorovaikutuksen summa. (Finne-Soveri ym. 2011, viitattu 22.5.2020).

RAI-järjestelmä on kansainvälinen, standardoitu tiedonkeruun ja havainnoinnin välineistö. RAI-välineistöä käytetään ikäihmisten palvelutarpeiden selvittämisessä. Arviointi RAI-järjestelmällä antaa kattavan, kokonaisvaltaisen kuvan ikäihmisen tilanteesta. RAI-arviointi sisältää kysymyksiä asiakkaan toimintakyvystä ja toimintakyvyn heikkenemisen riskitekijöistä, kattaen toimintakyvyn eri osa-alueet. RAI-arviointi tehdään aina yhdessä ikäihmisen sekä hänen läheistensä kanssa. (THL 2020, viitattu 22.5.2020).

Lainsäädännöllinen perusta palvelutarpeen arvioinnista on kirjattu sosiaalihuoltolakiin (1301/2014), jossa myös säädetään sosiaalihuoltoon liittyvästä päätöksentekoprosessista (kuviot 2) (Vähäkangas, Niemelä, Mäkelä & Noro 2017, viitattu 22.5.2020). Palvelutarpeen arvioinnin perusteella kunnan viranomaiset tekevät päätöksen kunnan antamista sosiaalipalveluista. Jos asiakkaalle myönnetään palveluja, päätökseen kirjataan, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja iäkkäälle henkilölle myönnetään. (Terveyskylä 2019, viitattu 15.5.2020.).

KUVIO 2. Palvelutarpeen arviointiin liittyvä päätöksentekoprosessi (Vähäkangas ym. 2017, viitattu 22.5.2020)

4.4 Asukkaana tehostettussa palvelukodissa

Tehostettua palveluasumista järjestetään ikäihmiselle, jonka toimintakyky on selvästi alentunut sekä hoivan ja huolenpidon tarve on ympärivuorokautista. Tehostetussa asumispalvelussa asukkailla on käytössään oma huone sekä mahdollisuus yhteisölliseen elämään palvelutalon yhteisissä tiloissa. (Stm 2020, viitattu 10.1.2020.) Tehostetussa asumispalvelussa tavoitteena on edistää asukkaan hyvinvointia sekä tarjota hänelle yksilöllistä ja turvallista asumista, henkilökohtaisen palvelusuunnitelman mukaisesti. Tehostetussa palveluasumisessa tulisi pyrkiä hoitamaan asiakas kuolemaan asti hänen asumassaan yksikössä. (Voutilainen & Löppönen 2016, viitattu 25.4.2020.)

Kunta järjestää tehostetun palveluasumisen joko omana toimintana, palvelusetelin avulla tai hankkimalla sen ostopalveluna järjestöiltä tai yksityisiltä palveluntuottajilta (Terveyskylä 2019, viitattu

23.4.2020). Nykyään tehostetusta palveluasumisesta kunnat hankkivat noin puolet yksityisiltä palveluntuottajilta (Kuntaliitto 2017, viitattu 23.4.2020). Asuminen tehostetun palveluasumisen yksikössä voi olla myös lyhytaikaista, jos siihen on tarvetta esimerkiksi omaishoitajan lakisääteisten vapaapäivien aikana, omaishoitajan sairastuessa äkillisesti tai kuntoutuksellisista syistä. Tehostetua palveluasumista järjestävät myös järjestöt ja yksityiset yrittäjät. Asukkaan hakeutuessa yksityisesti tehostettuun palveluasumiseen maksaa asukas asumisen kustannukset täysin itse. Yksityisesti palvelutaloon hakeutuvalla asukkaalla on kuitenkin oikeus Kelan eläkkeensaajan asumistukeen sekä hoitotukeen. (Terveyskylä 2019, viitattu 23.4.2020.)

Ikäihmiselle muuttaminen omasta kodista palveluasumiseen ei useinkaan ole helppoa. omaan kotiin liittyvät tunnearvot, muistot ja tottumukset saattavat tehdä muutosta vaikean, vaikka asumisolot paranisivat ja tarvittava hoito olisi turvattu. Annukka Klemola (2006) on tutkinut ikäihmisten siirtymävaihetta kotoa palveluasumisen piiriin. Tutkimuksessa selvisi, että Ikääntyneet halusivat, että he pystyisivät jatkamaan elämäänsä palvelutalossa mahdollisimman samanlaisena kuin kotonakin. Ikäihmisille oli tärkeää päätöksenteko-oikeus, oikeus sosiaalisiin suhteisiin, ajankuluun ja tekemiseen sekä asumisympäristön viihtyisyys sekä yksityisyys. Asumiseen liittyvä yksi tärkeä toive oli yksityisyyden turvaaminen. Moni ikäihmisistä on asunut vuosia yksin eikä ajatus huoneen jakamisesta vieraan ihmisen kanssa ole mieleen. Kodinomaisuus palveluasumisessa merkitsi ikäihmisille mahdollisuuden ottaa mukaan henkilökohtaisia tavaroita ja esineitä. Muuttotilanteessa epävarmuutta aiheuttaa, jos ikääntynyt ei tiedä, mitä hoitokotiin saa viedä mukanaan. Ikäihmisten mielestä ympäristön viihtyisyyttä lisäävät kauniit sisustusvärit, kukat sekä raitis ilma. (Andersson 2007, viitattu 24.4.2020.)

5 PROJEKTIN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Idea projektiin lähti liikkeelle palvelujohtaja Lilli Kirjavalta Onnenrinteen tarpeesta saada opas asukkaan muuttovaiheeseen. Oppaalle olisi Onnenrinteellä käyttöä, koska Onnenrinne on kasvava yritys ja uusia asukkaita muuttaa koko ajan lisää. Toiveena oli saada selkeä opas uuden asukkaan muuttoon. Valmiin tuotoksen tulisi palvella Onnenrinteelle muuttavan asukkaan sekä hänen omaistensa tarpeita mahdollisimman hyvin.

5.1 Projektioorganisaatio

Projektioorganisaation tehtävänä on toteuttaa projekti. Projektioorganisaation koko voi vaihdella paljonkin projektista riippuen. Yleensä projektioorganisaatio kehittää jotain, minkä jälkeen projektin tuotos siirtyy tilaajalle käyttöönotttavaksi. Projektioorganisaatio on määräaikainen, eli projektin päätyttyä se puretaan. (Mäntyneva 2016, 19–20.)

Projektioorganisaatio koostuu projektiryhmästä, projektinohjausryhmästä sekä mahdollisista asiantuntijoista. Projektin keskeisin toimija on yleensä projektipäällikkö. Erityisesti pienissä projekteissa projektipäällikön rooli korostuu. Ohjausryhmä on projektipäällikön tärkeä tuki. Ohjausryhmä sekä projektin tilaaja hyväksyvät projektisuunnitelman ja projektipäällikön tehtävänä on toteuttaa se. Projektipäällikön tehtävään kuuluu suunnittelu, mahdollisten ongelmien ratkaiseminen, organisointi, projektin seuranta ja raportointi, viestintä sekä mahdollisten projektisuunnitelmaan tulevien muutosten kontrollointi ja projektiin liittyvä riskienhallinta. Toimivassa projektioorganisaatiossa on selkeät roolit ja vastuut. (Mäntyneva 2016, 19–32.)

Projektissa on yksi varsinainen jäsen, joka toimii myös projektipäällikkönä. Projektipäällikkö sairanhoidajaopiskelija Päivi Oja kirjoittaa toiminnallisen opinnäytetyön ja tuottaa kirjallisen osuuden pohjalta Onnenrinteelle muuttavan asukkaan oppaan. Päävastuu projektin suunnittelusta ja toteutamisesta on projektipäälliköllä.

Projektin ohjausryhmänä toimivat Oulun Ammattikorkeakoulun opettajat Satu Pinola ja Merja Jylkkä. Ohjausryhmän tehtävänä on käydä läpi sekä hyväksyä projektisuunnitelma. Ohjausryhmä

toimii myös oppaan sisällön neuvonantajina ja auttavat tarvittaessa projektipäällikköä suunnittelussa ja toteutuksessa.

Onnenrinteen palvelujohtaja Lilli Kirjava toimi yhdyshenkilönä projektin tuotospaikkaan. Kirjava antoi tarvittavia tietoja oppaan sisällöstä, jotta valmis opas tulee vastaamaan toivottua tulosta. Kirjava myös hyväksyi valmiin oppaan sekä järjesti valmiin oppaan esitystilaisuuden. Kirjavan vastuulla on myös valmiin oppaan käyttöön ottaminen. Onnenrinteen johdon assistentti Eeva-Maria Holappa vastasi oppaassa käytettävien kuvien valinnasta. Holappa hyväksyi myös oppaan ulkoasun.

5.2 Projektin työvaiheet ja aikataulu

Projektin toteutukseen liittyy usein erilaisia vaiheita. Projektin jakaminen eri vaiheisiin on tärkeää, sillä selkeä vaiheistus lisää projektin hallittavuutta. Projektin vaiheistaminen mahdollistaa myös projektikokonaisuuden paremman hahmottamisen. Projektin aikataulu kannattaa laatia realistiseksi ja mahdollisimman yksinkertaiseksi (Lööv 2002, 75). Projektin aikataulun laatimisessa tulee ottaa huomioon projektiin liittyvät tehtävät sekä käytettävissä olevat resurssit. Aikataulun tekeminen varmistaa sen, että projektin aikataulutavoitteessa on ylipäänsä mahdollista pysyä. Projektin edetessä on toteutusvaiheeseen voivat suunnitteluvaiheessa tehdyt aikataulutavoitteet muuttua. (Mäntyneva 2016, 59–69.)

Toiminnallisen opinnäytetyöni projekti koostuu eri työvaiheista. Projektia varten olin ensin yhteydessä Onnenrinteen palvelujohtajaan, joka antoi luvan projektin toteuttamiseen. Saatua luvan projektin toteuttamiseen, aloin tekemään projektisuunnitelmaa. Toiminnallisen projektisuunnitelman tietoperustan kirjoittaminen alkoi vuonna 2019. Tietoperustaa varten etsin ja käytin luotettavia ja ajankohtaisia lähteitä. Oppaan sisältöä varten kävin haastattelemassa Onnenrinteen palvelujohtajaa Lilli Kirjavaa, henkilökuntaa sekä omaisia. Haastattelujen perusteella valitsin sisällön Onnenrinteelle muuttavan asukkaan oppaaseen.

Suunnittelu vaiheen jälkeen aloin toteuttamaan projektin tuotosta, muuttavan asukkaan opasta. Oppaan tekeminen alkoi toukokuussa 2020. Oppaan kokoamisessa otin huomioon Onnenrinteen palvelujohtaja Lilli Kirjavan, henkilökunnan sekä omaisten toiveet. Hyväksytin valmiin oppaan ohjaavilla opettajilla sekä Lilli Kirjavalla. Oppaan oli tarkoitus olla valmis kesällä 2020, mutta opas

valmistui syyskuussa 2020. Valmiin oppaan jälkeen kokosin opinnäytetyön kirjallisen osuuden arviointia varten. Opinnäytetyön jättäminen arvioitavaksi tapahtui lokakuussa 2020.

5.3 Projektin riskit

Riskien hallinta on tärkeää, jotta projekti sujuisi mahdollisimman hyvin eikä projektissa tulisi ongelmia. Projekteihin liittyvät riskit on hyvä tunnistaa, jotta niihin voidaan varautua. Projekteihin liittyvät riskit ovat yleensä taloudellisia, aikataulullisia, laatuun ja muihin tekijöihin liittyviä riskejä. Projektityössä on tyypillistä, että hyvästäkin suunnitelmasta ja valmistelusta huolimatta projektin edetessä ilmenee erilaisia ongelmia. (Mäntyneva 2016, 131, 137.)

Toiminnallisen opinnäytetyö projektini suurin riski on aikataulun pettäminen. Projekti voi viivästyä tai kaikkia siihen liittyviä tehtäviä ei saada tehdyksi mikäli ei ole riittävästi resursseja käytettävissä (Mäntyneva 2016, 132.) Toiminnalliseen opinnäytetyö projektiin oli alun perin osallistumassa kolme sairaanhoitaja opiskelijaa, mutta kaksi opiskelijaa keskeytti opintonsa, joten se hidasti projektin etenemistä sekä muutti myös projekti suunnitelmaa. Oppaan tekemisen riskinä voi olla myös, ettei oppaan tilaaja ole tyytyväinen tuotteeseen ja sen johdosta opas ei päätyisikään käytäntöön. Riskin minimoimiseksi olen perehtynyt aiheeseen sekä hakenut tutkittua tietoa. Olen myös riskin välttämiseksi haastatellut ja ollut useamman kerran yhteydessä oppaan tilaajaan.

5.4 Projektin kustannusarvio

Projektin budjetti määritellään projektiin tarvittavien resurssien perusteella. Resursseihin kuuluu yleensä henkilötyö, materiaalit ja tarvikkeet sekä mahdolliset ostopalvelut. (Silfverberg, viitattu 31.5.2020.) Projektiorganisaation koko määrittää usein merkittävän osan koko projektin kustannuksista (Mäntyneva 2016, 23).

Tarkoitukseni on pitää projektin kustannukset mahdollisimman pieninä, sillä projektityöstä en saa minkäänlaista rahallista korvausta. Toiminnallisen opinnäytetyöni projektiorganisaation koon pidän kustannussyistä mahdollisimman pieninä. Suurimmat kulut projektissa tulivat matkakuluista sekä valmiin oppaan tulostus kuluista. Projektista aiheutuvat kulut kustannan itse.

5.5 Oppaan kokoaminen ja sisältö

Oppaan tarkoituksena on toimia eräänlaisena muistilistana muuttovaiheessa, joka tukisi ja helpotaisi asukkaan muuttamista Onnenrinteelle. Muuttavan asukkaan tai hänen omaisensa tulisi oppaasta pystyä etsimään tarpeellista tietoa muuttoon liittyen. Oppaan tarkoituksena on toimia suullisen tiedon lisänä, sillä pelkän muistinvarassa valmistautuminen ilman selkeitä oppaita on epävarmaa (Torkkola, Heikkinen & Tiainen 2002, 25). Oppaan tarkoituksena on myös helpottaa hoitajien arkea, sillä kirjalliset ohjeet, joihin on asukkaalla tai hänen omaisellaan mahdollisuus tutustua rauhassa sekä mahdollisuus palata uudelleen vähentää väärinkäsityksiä ja yhteydenottoja samoista asioista. Oppaassa asiat tulisi olla ytimekkäästi ja täsmällisesti. Kerronta voi olla jopa luettelomaista, jolloin tärkeät asiat saadaan hyvin esille. Tällainen opas toimii samalla muuttavan asukkaan muistilistana. (Torkkola ym. 2002, 25.)

Oppaan kokoamista sekä sisältöä varten olen haastatellut Onnenrinteen palvelujohtajaa Lilli Kirjavaa sekä Onnenrinteen henkilökuntaa. Haastattelujen perusteella oppaassa toivottiin olevan selkeä kokonaiskuva talon tarjoamista palveluista, mukaan otettavista tavaroista, tietoa etuuksien hakemisesta sekä yhteystiedot. Tärkeäksi omaiset kokivat myös asukkaan muuttaessa palvelutaloon, että oppaassa olisi tietoa käytännön asioista kuten vaatteiden nimeämisestä sekä huoneen kalustamisesta. Oppaan sisältö tehdään palvelujohtajan kanssa sovitun ohjeistuksen mukaan. Opas ei saa olla liian pitkä luettavaksi, vaan tarkoituksena on, että oppaasta löytyisi tarvittava tieto nopeasti.

Luotettavuustutkimuksen mukaan teksti on ymmärrettävämpää, jos lauseet ovat rakenteeltaan yksinkertaisia ja sanasto tuttua (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 287) Laadukkaassa oppaassa tieto pitää olla esitettyinä mahdollisimman yleiskielellisesti, sanastoltaan ja lauserakenteiltaan selkeästi. Sisällöltään hyväkin ohje jää ymmärtämättä, jos esitystapaan ei kiinnitetä huomiota. (Hyvärinen 2005, viitattu 23.5.2020.) Liian pitkät virkkeet aiheuttavat usein ongelmia. Pitkä virke on usein vaikeaselkoinen, sillä sen sisällöstä ei synny vaivattomasti ajatuskokonaisuutta ja teksti jää hämäräksi. (Hirsjärvi ym. 2007, 282–283.) Kirjoittamisen lähtökohtana on hyvä pitää sääntöä yksi virke – yksi asia, sillä mitä enemmän asiaa yhdessä virkkeessä on, sitä vaikeampi sitä on ymmärtää (Torkkola ym. 2002, 49).

Ymmärrettävyys ja oikeakielisyys kulkevat käsi kädessä. Olennaista hyvässä ohjeessa ei ole vain se, mitä sanotaan, vaan myös se, miten asia sanotaan (Torkkola ym. 2002, 11). Koska ohjeen

tyypillinen lukija on maallikko, on hyvä käyttää mahdollisuuksien mukaan yleiskielen sanoja. Turhaa termien ja termimäisten lyhenteiden käyttöä kannattaa välttää, sillä se etäännyttää lukijan asiasta ja tekee tutunkin asian vieraaksi. Laadukkaassa oppaassa tulee noudattaa yleisiä oikeinkirjoitusnormeja. Viimeistelemätön teksti, jossa on paljon kirjoitusvirheitä, hankaloittaa ymmärtämistä. (Hyvärinen 2005, viitattu 23.5.2020.) Hyvän oppaan kirjaisintyyppin valinnassa olennaisinta on se, että kirjaimet erottuvat selvästi toisistaan. Otsikot voi erottaa muusta tekstistä useilla eri tavoilla esimerkiksi lihavoimalla, muuta tekstiä isommalla pistekoolla, toista kirjaisin tyyppiä käyttämällä. Suositeltavaa kuitenkin on, että yhdessä ohjeessa ei käytettäisi kovin montaa erilaista erottelutapaa. (Torkkola ym. 2002, 59) Tervetuloa Onnenrinteelle oppaan teksti tulee olemaan selkeää ja helppolukuista, jotta ikäihmisenkin on sitä helppo lukea. Oppaan leipätekstin kirjaisintyyppi on Arial 11 ja otsikot korostetaan lihavoimalla.

Otsikoinnin tarkoituksena on helpottaa lukemista, siksi otsikon pitää ilmaista keskeinen sisältö käsiteltävästä asiasta (Hirsjärvi ym. 2007, 303). Oppaaseen otsikoiden alle kirjoitetaan aiheeseen liittyvä tieto mahdollisimman ytimekkäästi. Tervetuloa Onnenrinteelle oppaan sisältö tulee kostumaan seuraavista pääotsikoista: muistilista Onnenrinteelle muuttaessa, tilat, arki Onnenrinteellä, henkilökunta, palvelut, omaiset Onnenrinteellä, turvallisuus Onnenrinteellä, hoivan päättymisen sekä yhteystiedot. Pääotsikoiden alla on tietoa sopimuksista, etuuksien hakemisesta, mukaan otettavista henkilökohtaisista tavaroista, muuttoilmoituksesta, raha-asioista, asukkaan huoneesta ja yleisistä tiloista, ruokailusta, viriketoiminnasta, henkilöstöstä, yhteydenpidosta, lääkehuollosta, lääkäripalveluista sekä saattohoidosta.

Hyvä ulkoasu palvelee oppaan sisältöä. Taitto eli tekstin ja kuvien asettelu oppaaseen on onnistuneen ohjeen lähtökohta. Tyhjää tilaa ei tarvitse karttaa, sillä ilmava taitto lisää ohjeen ymmärrettävyyttä. Hyvin taitettu opas houkuttelee lukemaan ja parantaa ymmärrettävyyttä. Yleensä ohjeet tehdään joko pysty- tai vaaka-asennossa oleville A4-arkeille. Molempien sivujen taitto on hyvä suunnitella yhtä aikaa, jos ohjeen pohjana käytetään vaaka-asettelua, sillä lukija katsoo niitä yhtenä kokonaisuutena. Vaakaan taitetussa oppaassa etusivua voi käyttää kansilehtenä, johon voi sijoittaa palvelukodin nimen sekä oppaan otsikon. (Torkkola ym. 2002, 53–58) Oppaan ulkoasua suunniteltiin yhdessä Onnenrinteen johdon assistentin Eeva-Maria Holapan kanssa. Opas on A4 kokoinen, joka taitetaan keskeltä vaakatasossa kahtia. Oppaan taitto tehtiin selkeäksi, tekstiä sekä kuvia Onnenrinteen arjesta asetettiin oppaaseen suunnitelmallisesti. Holappa valitsi kuvat, joita käytin oppaassa sekä hyväksyi oppaan ulkoasun.

Oppaasta tein tulostettavan version, joka tulostuu A4 paperin molemmille puolille vaakasuunnassa. Vaakasuunnassa tulostettava opas ei ole ilman tulostusta luettavissa oikeassa järjestyksessä, joten tein opinnäytetyön liitteeksi myös A4 pystysuunnassa olevan oppaan, jotta sivujärjestys on oikeassa järjestyksessä myös ilman tulostusta.

Parhaimmatkaan ohjeet eivät toimi, elleivät ne ole helposti saatavilla. Erilaisia oppaita ja ohjeita on kaiken kaikkiaan paljon ja niiden päivittäminen on usein työlästä. (Torkkola ym. 2002, 25.) Tietotekniikan ansiosta on nykyään mahdollista sähköisiin ohjeisiin. Tervetuloa Onnenrinteelle oppaasta tein myös sähköinen version, jotta se on helposti saatavilla sekä mahdollista päivittää tarpeen tullen.

5.6 Projektin arviointi

Hyväksyitin valmiin oppaan ensimmäisenä ohjaavilla opettajilla. Ennen projektin lopullista hyväksymistä sain ohjeeksi muokata opinnäytetyön liitetiedostoon oppaan sivujärjestyksen samaan järjestykseen, kuin tulostettavakin versio oppaasta on.

Projektin toimeksiantajan kanssa yhteistyö sujui moitteettomasti. Käytin reilusti aikaa oppaan suunnitteluun, jotta valmis opas vastaisi mahdollisimman hyvin toimeksiantajan tilausta. Onnenrinteen palvelujohtajalta sain selkeät ohjeet siitä mitä oppaan tulisi sisältää. Valmiiseen oppaaseen Kirjava teki joitakin muutosehdotuksia, jotka toteutin hänen pyynnöstänsä. Onnenrinteen johdon assistentin Eeva-Maria Holapan kanssa suunnittelin oppaan ulkoasuun sekä valitsimme kuvat, joita on lupa käyttää valmiissa oppaassa. Muutoksia minun ei tarvinnut tehdä valmiin oppaan ulkoasuun.

6 POHDINTA

Opinnäytetyöprosessini alkoi vuonna 2018. Alussa meitä oli kolme sairaanhoitajaopiskelijaa aloittamassa yhteistä toiminnallista opinnäytetyötä. Toiveena meillä oli tuottaa projekti. Otimme yhteyttä ikäihmisille tehostettua asumispalvelua tuottavaan Onnenrinteen palvelujohtaja Lilli Kirjavaan, jolta kartoitimme työelämän tarvetta opinnäytetyölle. Opinnäytetyömme aiheeksi valikoitui muuttavan asukkaan opas. Yhteistyössä työelämän edustajan kanssa sovimme, että teemme kirjallisen oppaan Onnenrinteelle muuttavalle asukkaalle ja hänen omaisilleen.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut kokonaisuudessaan pitkä prosessi, jonka aikana olen saanut hyvän perustiedon siitä mitä kaikkea projektin tekoon kuuluu, ja mitä kaikkea se voi vaatia. Heti alussa ilmaantui ongelmia yhteisen ajan löytämiseen opinnäytetyön aloittamiseen. Lopulta molemmat minun lisäksi opinnäytetyöryhmässä olevat sairaanhoitajaopiskelijat keskeyttivät opinnot, joten opinnäytetyön tein lopulta alusta asti yksin. Aikataulu poikkesi tästä syystä huomattavasti alun perin suunnitellusta.

Muuttavan asukkaan oppaasta minulla oli visio jo heti opinnäytetyöprosessin alussa, mutta ennen oppaan tekemistä minun piti saada kerättyä teoretietoa sitä varten. Teoriatiedon kerääminen vaati paljon enemmän perehtymistä tutkittuun tietoon sekä luotettaviin lähteisiin kuin aikaisemmat kirjalliset työt. Tiedon hankinta piti rajata, jottei opinnäytetyöstä tulisi liian laaja. Keräsin monipuolisesti sekä painettua, että verkosta löytyvää tutkittua tietoa, jonka pohjalta kokosin tietoperustaa tehostetusta palveluasumisesta sekä siitä, miten ikäihminen pääsee palvelun piiriin. Opasta varten keräsin tietoa projektin tekemisestä sekä kirjallisten potilasohjeiden laatimisesta. Teoriatiedon kerääminen sekä siihen perehtymien helpotti lopullisen oppaan tekemisessä.

Täysipäiväisen työn yhdistäminen opinnäytetyön tekemiseen tuntui haastavalta, välillä jopa rasakalta. Tietoperustan kokoaminen ja erilaisten lähteiden etsiminen vaati minulta paljon aikaa. Mielestäni tiedonhankintataitoni sekä lähdekriittisyys ovat kuitenkin kehittyneet opinnäytetyöprosessin aikana. Teoriatiedon kirjoittaminen on vaatinut minulta paljon työtä, mutta olen tyytyväinen omaan kehitykseen tekstin kirjoittamisessa ja sen luettavuudessa. Ohjaavilta opettajilta sain hyvää ja rakentavaa palautetta teoriatiedon hankintaan sekä tiedon rajaamiseen.

Opinnäytetyöprosessissa etenin johdonmukaisesti asia kerrallaan, jotta sain pidettyä kokonaisuuden hallinnassa. Projektin aikataulu petti, jonka ennustinkin projektin suurimmaksi riskitekijäksi. Teoriatiedon hankinnan jälkeen aloin työstämään itse tuotetta eli muuttavan asukkaan opasta Onnenrinteelle. Tarkoituksena oli tehdä kirjallinen opas uudelle asukkaalle ja hänen omaiselleen. Oppaan tekeminen sujui hyvin. Oppaan tekemistä sujuvoitti eteenkin hyvä yhteistyö toimeksiantajan kanssa. Yhteydenpito ja tapaamiset toimeksiantajan kanssa sujui ongelmitta. Oppaan olen tehnyt tulostettavana paperiversiona sekä sähköisenä versiona. Mielenkiinto oppaan tekemiseen säilyi koko opinnäytetyöprojektin ajan. Oppaan tekemiseen vaikutti positiivisesti myös toimeksiantajan aito tarve ja mielenkiinto. Olen henkilökohtaisesti tyytyväinen tekemääni oppaaseen. Mielestäni se vastaa opinnäytetyöni tavoitetta sekä toimeksiantajan tilausta.

Sairaanhoidajan ammatissa tulen kohtaamaan paljon ikäihmisiä potilaina, sillä ikääntyvien määrä on koko ajan kasvussa. Opinnäytetyöprosessin aikana oma ammatillisuus ja tietoperusta ikäihmisten hoidosta ja sen nykyhetkestä kasvoi huomattavasti. Projektin ansiosta myös taito tehdä potilas ohjeita kehittyi paljon. Projektin aikana Tervetuloa asukkaaksi Onnenrinteelle opasta ei testattu käytännössä. Oppaan käyttöönoton jälkeen tulen kuulemaan oliko opas hyödyllinen, helpotiko opas muuttoprosessia ja vastasiko se kohderyhmän tarpeisiin. Tulevaisuudessa olisi hyvä tehdä jatkotutkimus tehostettuun asumispalveluun muuttavan ikäihmisen oppaan toimivuudesta sekä henkilökunnan kokemuksista oppaan käytöstä.

LÄHTEET

Andersson, S. 2007. Palveluasuntoja ikäihmisille. Stakes. Viitattu 24.4.2020, <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75684/R14-2007-VERKKO.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Finlex. 2012. Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista. Viitattu 22.5.2020, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120980>.

Finne-Soveri, H., Leinonen, R., Autio, T., Heimonen, S., Jyrkämä, J., Muurinen, S., Räsänen, R. & Voutilainen, P. 2011. Iäkkäiden henkilöiden toimintakyvyn mittaaminen palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä. Toimia. Viitattu 22.5.2020, http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/132170/1_lakkaiden%20henkiloiden%20toimintakyvyn%20mittaaminen%20palvelutarpeen%20arvioinnin%20yhteydessa_S004_110609.pdf?sequence=2&isAllowed=y.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Hyvärinen, R. 2005. Millainen on toimiva potilasohje? Hyvä kieliasu varmistaa sanoman perillemenon. Duodecim 121 (16). Viitattu 23.5.2020, <https://www.duodecimlehti.fi/duo95167>.

Kirjava, L. 2019. Onnenrinteen toiminta. Palvelujohtaja, Onnenrinne Ainola ja Päivärinne. Haastattelu 2.9.2019.

Kuntaliitto. 2017. Asumispalvelut ja laitoshoido. Viitattu 23.4.2020, <https://www.kuntaliitto.fi/sosiaali-ja-terveysasiat/sosiaalihuolto/iakkaiden-palvelut/asumispalvelut-ja-laitoshoido>.

Lööv, M. 2012. Onnistunut projekti. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Mäntyneva, M. 2016. Hallittu projekti. Helsinki: Kauppakamari.

Onnenrinne. 2019. Miksi Onnenrinne? Viitattu 15.9.2019, <http://www.onnenrinne.fi/yrityksest%C3%A4/>.

Onnenrinne. 2019. Onnenrinteen Päivärinnetin Hoivakoti - Tehostettua ja tuettua palveluasumista. Viitattu 15.9.2019, <http://www.onnenrinne.fi/hoivakoti+p%C3%A4iv%C3%A4rinne+muhos/>.

Onnenrinne. 2019. Onnenrinteen Ainolan Hoivakoti - Tehostettua ja tuettua palveluasumista. Viitattu 15.9.2019, <http://www.onnenrinne.fi/hoivakoti+ainola+oulu/>.

Oulunkaari. 2020. Asumispalvelut. Viitattu 24.4.2020, <https://www.oulunkaari.com/ikaihminen-palvelut/asumispalvelut/>.

THL-Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2019. Kotihoito ja sosiaalihuollon laitos- ja asumispalvelut 2018. Viitattu 23.1.2020, <https://thl.fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/ikaantyneet/sosiaalihuollon-laitos-ja-asumispalvelut>.

THL-Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2019. Muuttuvat vanhuspalvelut. Viitattu 23.1.2020, <https://thl.fi/fi/web/ikaantyminen/muuttuvat-vanhuspalvelut>.

THL-Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2020. Palvelutarpeen arviointia RAI-järjestelmällä. Viitattu 22.5.2020, <https://thl.fi/fi/web/ikaantyminen/palvelutarpeiden-arviointi-rai-jarjestelmalla>.

Terveyskylä. 2019. Palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen. Viitattu 23.4.2020, <https://www.terveyskyla.fi/ikatalo/ik%C3%A4%C3%A4ntyneelle/koti-ja-asuminen/palveluasuminen-ja-tehostettu-palveluasuminen>.

Terveyskylä. 2019. Palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma. Viitattu 15.5.2020, <https://www.terveyskyla.fi/ikatalo/ik%C3%A4%C3%A4ntyneelle/apua-arkeen/palvelutarpeen-arviointi-ja-asiakassuunnitelma>.

Torkkola, S., Heikkinen, H. & Tiainen, S. 2002. Potilasohjeet ymmärrettäväiksi: Opas potilasohjeiden tekijöille. Helsinki: Tammi.

Silverberg, P. Ideasta projektiksi. Viitattu 31.5.2020, http://www.helsinki.fi/urapalvelut/materiaalit/liitetiedostot/ideasta_projektiksi.pdf.

Sosteri. 2018. Ikääntyneen palvelutarpeen arviointi. Viitattu 15.5.2020, <https://www.sosteri.fi/palvelut/sosiaalipalvelut/sosiaalipalvelut-ikaantyneille/ikaantyneen-palvelutarpeen-arviointi/>.

Stm, Sosiaali- ja terveysministeriö. 2017. Iäkkäiden pitkäaikaisen laitoshoidon perusteiden alatyöryhmän muistio. Iäkkäiden laitoshoidon perusteet. Viitattu 23.1.2020, http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80238/Rap_2017_30.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Stm, Sosiaali- ja terveysministeriö. 2020. Asumispalvelut ja muutos työt. Viitattu 23.1.2020, <https://stm.fi/asumispalvelut-asunnon-muutostyot>.

Voutilainen, P. & Löppönen M. 2016. Duodecim. Hyvä ympärivuorokautinen hoito. Viitattu 25.4.2020, <https://www.kaypahoito.fi/nix01676>.

Vähäkangas, P., Niemelä, K., Mäkelä, M. & Noro, A. 2017. Ikäihmisen palvelutarve ja palveluihin ohjautuminen. THL raportti 13/2017. Viitattu 22.5.2020, https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135810/URN_ISBN_978-952-302-981-1.pdf?sequence=1.

Tervetuloa asukkaaksi Onnenrinteelle!

TERVETULOA ONNENRINTEELLE!

Onnenrinteen hoivakotiin voi muuttaa niin yksin kuin yhdessäkin, joko ympärivuorokautisen tehostetun palveluasumisen tai tavallisen palveluasumisen pariin. Saat henkilökohtaisen hoivasuunnitelman mukaisen hoidon ja avun aina tarpeittesi mukaan. Onnenrinne tarjoaa unelmien jatkopaikan, jossa voit jatkaa aktiivista elämää hoivakodin turvasta nauttien. Käytössänne on ammattitaitoinen henkilökunta, joka huolehtii turvallisuudestanne ja viihtyvyydestänne ympäri vuorokauden.

Onnenrinteen hoivakoti Päivärinne sijaitsee Muhoksella noin 25 minuutin päässä Oulusta ja 10 minuutin päässä Muhoksen keskustasta. Onnenrinteen hoivakoti Ainola sijaitsee Oulun keskustan vierellä Ainolan puistoa vastapäätä.

Tässä oppaassa kerrotaan Onnenrinteen palveluista, arjesta ja käytännön asioista, jotta muuttaminen ja kotiutuminen olisi mahdollisimman helppoa.

Muistilista muuttaessanne Onnenrinteelle:

Lääkkeet, lääkelista, reseptit, Kela-kortti

Sisä- ja ulkovaatteita (muista nimikoida)

Sisä- ja ulkojalkineita

Henkilökohtaiset hygieniatarvikkeet (hammasharja ja -tahna, shampoo, pesuaine, hius-
harja, kynsisakset, partakone, papiljotit, jne.)

Nimikoituja pyyhkeitä ja liinavaatteita

Mahdolliset apuvälineet, kuten pyörätuoli, rollaattori, suihkutuoli, silmälasit, hammasproteesi, kuulolaite, jne.

Mahdolliset vaipat (jatkossa vaipat tilataan henkilökunnan toimesta)

Haluamanne kalusteet, kodintekstiilit ja viihde-elektroniikka

Sopimukset

Onnenrinteelle muuttaessanne täytetään seuraavat sopimukset:

- hoito- ja palvelusopimus
- asuinhuoneiston vuokrasopimus
- apteekki- ja lääkehoitosopimus
- terveysasemasopimus

Lisäksi täytetään muita asiakirjoja, kuten omaisuusluettelo, kuvauslupa, jne.

Sosiaaliset etuudet

Onnenrinteellä asuessanne teillä voi olla oikeus seuraaviin etuuksiin.

Kela: Eläkkeensaajan hoitotuki (perus-, korotettu tai ylin hoitotuki)

Kela: Yleinen asumistuki

Kunnan/ kaupungin sosiaalitoimi: Toimeentulotuki ja kuljetuspalvelu

Valtiokonttori: veteraanien tuet

Etuuksien hakemisesta vastaa asiakas, omainen tai edunvalvoja, mutta autamme mielellämme hakuprosessissa.

Muuttoilmoitus

Kirjeposti on hyvä kääntää asiakkaan omaiselle tai edunvalvojalle. Muuttoilmoituksen tekee asiakas, omainen tai edunvalvoja. Sanoma- ja aikakauslehdet voivat tulla asiakkaan nimellä Onnenrinteelle.

Asiakkaan raha-asiat

Asiakkaan raha-asioista huolehtii omainen tai edunvalvoja, ellei asiakas itse niitä kykene hoitamaan. Onnenrinteelle on hyvä jättää jonkin verran käteistä, esimerkiksi sairaala- tai poliklinikkakäyntejä varten (taksin omavastuu). Onnenrinteen henkilökunta vastaa käteisvarojen säilytyksestä ja kirjanpidosta.

Vaatteet ja muu omaisuus

Meillä Onnenrinteellä asiakkaat käyttävät omia vaatteitaan. Vaatteet on hyvä nimikoida, jotta ne löytävät pesusta takaisin oikeaan kaappiin. Käytännölliset ja helppohoitaiset vaatteet helpottavat sekä asiakkaan että hoitajien arkea, mutta mukaan voi ottaa jotain juhlavampaakin, sillä vietämme juhlapäivät asiaankuuluvasti. Vaatteiden ja liinavaatteiden pesusta huolehtii henkilökunta. Erityispesua vaativien vaatteiden pesusta sovitaan erikseen.

TILAT

Jokaisella asiakkaalla on oma huone, jossa on wc ja osassa suihku. Huoneen voi saada valmiiksi kalustettuna erillisen hinnaston mukaan, mutta suosittelimme tuomaan omat huonekalut ja kodintekstiilit. Omat tärkeät tavarat ja niiden mukanaan tuomat muistot tekevät huoneesta kodin. Sisustuksessa on hyvä huomioida turvallinen liikkuminen myös mahdollisten apuvälineiden kanssa. Irtaimistolle on hyvä ottaa kotivakuutus ja vastuuvakuutus. Huoneen siivouksesta huolehtii henkilökunta, mutta halutessaan asiakas voi osallistua siistimiseen.

Onnenrinteen kodeissa on lisäksi ihanat yhteiset tilat ajanviettoon, viriketuokioihin, ruoppeluun, television katseluun ja vaikkapa päivätansseihin. Lisäksi molempien yksiköidemme kiinteistöillä on muita harrastetiloja, esimerkiksi biljardihuone, viherhuone ja liikuntasali.

ARKI ONNENRINTEELLÄ

Onnenrinteen arki on hyväntuulista, turvallista, kodinomaista ja virikkeellistä. Meillä jokainen on tärkeä juuri sellaisena kuin on. Ihana henkilökuntamme on paikalla ympäri vuorokauden aina valmiina auttamaan. Jokaisella asiakkaalla on oma hälytysranneke, joka lähettää tarvittaessa viestin suoraan hoitajien puhelimeen.

Päivän ruokailut

Kello 7 alkaen aamupala

Kello 11 alkaen lounas

Kello 14 alkaen päiväkahvi

Kello 16 alkaen päivällinen

Kello 19 alkaen iltapala

Ruokailussa huomioidaan ikäihmisten ravitsemussuositukset ja erityisruokavaliot. Ruokailu tapahtuu oman rytmin mukaan, ja tarvittaessa henkilökunta avustaa aterioimisessa. Ruokaa saa tarvittaessa myös muulloin kuin ruokailuaikoina. Ateriat ovat monipuolisia ja maittavia, lisäksi herkuttelemme juhlapäivinä ja vuodenaikojen mukaan. Henkilökunta ruokailee asiakkaiden kanssa, koska Onnenrinteellä ruokailu on tärkeä kodin yhteinen hetki.

Viriketoiminta

Yhteistä arkea vietetään hyvästä ruoasta nauttien, ulkoillen, musisoiden, askarrella, leipoen, jumpaten, monenlaisia pelejä pelaten ja vieraillepa meillä usein erilaisia esiintyjäkin. Lisäksi järjestämme tapahtumia eri teemoilla ja juhlimme kaikki juhlapäivät asiaankuuluvalla tavalla. Ja joskus keksimme ihan omat juhlat! Järjestämme myös erilaisia tilaisuuksia yhteistyökumppaneidemme kanssa ja vieraillemme mielenkiintoisissa kohteissa, kuten markkinat, taidemuseo tai puistokahvila.

Ulkoilemme päivittäin ohjatusti hoitajien kanssa. Molemmat yksikköme sijaitsevat upeassa miljöössä Oulujoen varressa. Päivärinnettä ympäröi huikea mäntymetsä ja Oulun Ainolasta pääsee suoraan puistoon ja jokivarteen.

Terapiakoira vierailee säännöllisesti Päivärinteellä, ja kodin marsua pääsee rapsuttelemaan ja ruokkimaan. Oulussa eläinystävämme vierailevat pihamaalla.

Asiakas saa osallistua arjen askareisiin omien mieltymystensä ja toimintakykynsä mukaan. Oma rauha arvostavalle annetaan oma rauha, mutta kysytään kuitenkin aina mukaan.

Hyvä elämä syntyy ihanasta arjesta jokaisen mieltymyksiä kunnioittaen.

HENKILÖKUNTAMME

Onnenrinteellä työskentelee moniosaajia. Henkilökuntamme koostuu sairaanhoitajista, lähihoitajista, hoiva-avustajista sekä siivous- ja keittiötyöntekijöistä. Jokaisessa yksikössä on vastaava sairaanhoitaja sekä vastaava lähihoitaja. Hoivakodin johtaja vastaa koko hoivakodin toiminnasta. Asiakkaalle nimetään omahoitaja, joka huolehtii asiakkaan asioista yhteistyössä omaisen tai edunvalvojan kanssa.

PALVELUT

Lääkäripalvelut: Teemme yhteistyötä Oulun kaupungin ja Muhoksen kunnan kanssa, joista saamme lääkäri-, terveyskeskus- ja päivystyspalvelut. Hoitava lääkärimme käy yksiköissämme kierrolla kerran viikossa. Hoitohenkilökuntamme vastaa turvallisesta lääkehoidosta lääkärin ohjeiden mukaan. Huolehdimme asiakkaan puolesta reseptien uusimisesta sekä lääkkeiden tilaamisesta ja jakamisesta. Ainolassa käytössämme on Anja-annospussijakelu. Lääkekulut ja esimerkiksi mahdolliset sairaalakulut ovat omakustanteisia.

Lisäpalvelut: Onnenrinteellä käy säännöllisesti esimerkiksi parturikampaaja, hieroja ja jalkahoitaja. Nämä palvelut ovat omakustanteisia. Halutessaan voi tilata esimerkiksi oman kampaajan tai hierojan.

OMAISET ONNENRINTEELLÄ

Omaiset ja ystävät ovat iso osa Onnenrinteen päivittäistä toimintaa, ja he ovat aina tervetulleita vierailulle. Meillä ei ole varsinaisia vierailuaikoja, ja tarvittaessa esimerkiksi kaukaa saapuva omainen voi vaikka yöpyä meillä.

Otamme mielellämme vastaan palautetta ja ideoita omaisilta. Omaiset ovat meillä mukana kehittämässä ja toteuttamassa hyviä käytänteitä ja uusia ideoita. Teemme myös säännöllisesti asiakastytyväisyyskyselyjä ja järjestämme omaisten iltoja ja muita tapahtumia. Ota rohkeasti yhteyttä henkilökuntaan tai nykaise hihasta.

Omahoitaja

Omahoitaja toimii yhteyshenkilönä omaisten, terveydenhuollon ja muiden yhteistyötahojen välillä.

Omahoitaja järjestää hoitoneuvottelun uudelle asiakkaalle. Hoitoneuvottelu pidetään kerran vuodessa, tarvittaessa useammin. Hoitoneuvottelussa laaditaan hoito- ja kuntoutussuunnitelma yksilöllisten tarpeiden mukaan.

TURVALLISUUS ONNENRINTEELLÄ

Onnenrinteen hoivakoteihin on laadittu lakisääteiset pelastautumis- ja turvallisuussuunnitelmat. Henkilökuntamme on koulutettu toimimaan palo- ja pelastautumistilanteissa. Kaikissa tiloissamme on sprinklerijärjestelmä ja paloilmotitimet, joista hälytys siirtyy automaattisesti hätäkeskukseen.

Kaikki yksikkömme ovat turvallisuussyistä lukossa. Sisään ja ulos pääsee vain henkilökunnan avustuksella. Kaikilla asiakkailla on turvaranneke, jonka nappia painamalla lähtee viesti hoitajien puhelimeen.

Tilojen esteettömyyteen on panostettu, ja tarvittaessa lisäämme esimerkiksi kynnysluiskoja ja apukahvoja. Apuvälineitä, kuten nousutukia tai hoivasänkyjä hankitaan/ vuokrataan tarpeen mukaan.

HOIVAN PÄÄTTYMINEN

Onnenrinteellä saa asua elämänsä loppuun saakka. Jo ensimmäisessä hoitoneuvottelussa on hyvä käydä läpi asiakkaan toiveet hoidosta kunnon heikentyessä. Kirjallinen hoitotahto ohjaa henkilökuntaa toimimaan asiakkaan toivomalla tavalla. Päätöksen saattohoidosta tekee aina hoitava lääkäri, ja asiasta keskustellaan yhdessä asiakkaan, omaisen ja henkilökunnan kanssa. Vuokrasopimus päättyy hoitosuhteen päätyttyä irtisanomisajan kuluttua. Omainen tai edunvalvoja huolehtii huoneen tyhjentämisestä, henkilökuntamme siivouksesta.

Onnenrinne

TÄRKEÄT YHTEYSTIEDOT

Onnenrinne _____

Lähiosoite _____

Postiosoite _____

Hoitajat 24/7 _____

Omahoitaja _____

Puh. _____

Sähköposti _____

Vastaava sairaanhoitaja _____

Puh. _____

Sähköposti _____

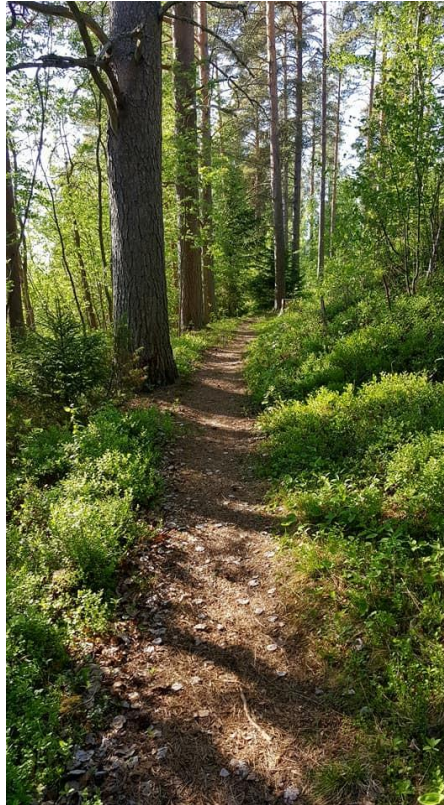
Palvelukodin johtaja _____

Puh. _____

Sähköposti _____

Innenrinne♥

Se unelmien jatkopaikka!

Onnenrinteen hoivakodit
Päivärinne, Sairaalantie 29, 91410 Jokirinne
Ainola, Nahkatehtaankatu 1, 90130 Oulu
Puh. 050-433 9549
toimisto@onnenrinne.fi